

Nr 365.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till dels förordning angående försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosa-tillverkning, dels ock förordning om ändrad lydelse av 12 § förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin; given Stockholms slott den 21 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att antaga bilagda

dels förslag till förordning angående försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning,

dels förslag till förordning om ändrad lydelse av 12 § förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till förordning angående försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Under de villkor och till den myckenhet, som Konungen bestämmer, må partihandlare, varom i förordningen angående handel med skattefri sprit förmäles, jämväl i andra fall, än i 8 § samma förordning avses, för vetenskapliga, medicinska, farmaceutiska, tekniska, industriella eller likartade ändamål försälja ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning framställd sprit, som ej denaturerats.

2 §.

För försäljning, som i denna förordning avses, skall partihandlare påföras skatt enligt vad i 12 § 1 mom. förordningen angående tillverkning av brännvin är stadgat, och skola i fråga om skattens erläggande samt kontrollen däröver lända till efterrättelse de föreskrifter, Konungen utfärdar.

3 §.

Underlåter någon att ställa sig till efterrättelse enligt denna förordning stadgade villkor eller meddelade föreskrifter, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor eller, i händelse omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader, och have tillika, där ej synnerligen mildrande omständigheter föreligga, förbrutit den sprit, förseelsen avser, jämte kärl och annat emballage, vari spriten förvaras.

4 §.

I övrigt skola bestämmelserna uti 29, 30, 31, 32 och 33 §§ förordningen angående handel med skattefri sprit i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Förslag

till förordning om ändrad lydelse av 12 § förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Härigenom förordnas, att 12 § förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin i nedan angivna del skall erhålla följande ändrade lydelse:

12 §.

1. För brännvin — — — — alkohol.
2. Inbetalning av — — — — liter.
3. Vid utförsel — — — — normalstyrka.
4. Restitution av — — — — nämnda förordning.
5. Skattefrihet må åtnjutas för brännvin, som tillverkas vid bränneri, där allt det tillverkade brännvinet försäljes till partihandlare, varom i 4 b) sägs, utföres ur riket eller användes i tillverkarens egen rörelse; dock att angående beskattning för försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitecellulosatillverkning, gälle vad därom särskilt är stadgat.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 mars
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 Friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde:

I en den 29 januari 1919 till Kungl. Maj:t inkommen skrivelse har aktiebolaget Roberts i Örebro anført huvudsakligen följande:

Bolaget, som dreve tillverkning av extrakter och essenser till livsmedelsdrycker såsom alkoholfritt mjöd, münchenröl, rexporter etc., vore för sagda tillverkning i behov av sprit. Denna inköpte bolaget med behörigt tillstånd från aktiebolaget Vin- & spritcentralen i Stockholm. Det pris, bolaget härvid måste erlägga, överstege avsevärt vad de holländska fabrikanterna i samma bransch betalade för den sprit, de erhöle. För

att bolagets tillverkning skulle kunna stå sig i kampen mot utländsk konkurrens, anhölle bolaget, att Kungl. Maj:t ville meddela bolaget lindring i inköpspriset för sprit.

Över berörda framställning, till vilken jag senare skall återkomma, har kontrollstyrelsen avgivit infortrat utlåtande, däri styrelsen, för möjliggörande av sulfitsprits användande för tekniska och därmed jämförliga ändamål, föreslår vissa ändringar i förordningen angående handel med skattefri sprit. Jag anhåller nu att få redogöra för nämnda förslag. Dessförinnan torde jag emellertid beträffande gällande lagstiftning å hithörande område böra erinra om följande.

Den sprit, som användes för tekniska och dylika ändamål, är till sin natur antingen skattefri eller beskattad. Enligt förordningen den 1 juli 1918 (nr 508) angående handel med skattefri sprit må sådan sprit icke utlämnas utan att vara denaturerad, d. v. s. så beskaffad att spriten, såvitt möjligt, är obrukbar till förtäring och icke ånyo kan göras användbar därtill genom vanlig destillering eller annan enkel behandling, som ej kräver särskild sakkunskap. Därest genom särskild kontroll eller genom andra åtgärder trygghet kan vinnas mot missbruk, må dock till de avnämare och under de villkor, som bestämmas av kontrollstyrelsen, försäljas sprit, som icke blivit denaturerad eller vid vars denaturering ovan angivna fordringar icke blivit uppfyllda. För många tekniska och därmed jämförliga ändamål är härigenom öppnad möjlighet till användning av skattefri sprit. I de fall åter, då fordringarna på denaturering med hänsyn till ändamålet med spritens användning icke kunna uppfyllas eller då säkerhet mot missbruk icke kan vinnas genom särskild kontroll eller genom andra åtgärder, är emellertid vederbörande förbrukare hänvisad till att använda beskattad sprit. Vad särskilt beträffar tillverkare av alkoholhaltiga preparat, är genom förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat bestämt, att dylikt preparat för att få försäljas inom riket skall, med vissa undantag, vara denaturerat på sätt kontrollstyrelsen föreskrivit. Efter vad jag erfarit, har emellertid kontrollstyrelsen av olika anledningar, främst ännu rådande ovissheit om de nyinförda denatureringsmetodernas effektivitet, icke ansett sig kunna medgiva användning av skattefri sprit för tillverkning av dylika preparat, i följd varav även tillverkare av denaturerade alkoholhaltiga preparat äro hänvisade att använda allenast beskattad sprit.

Gällande lagstiftning rörande handel med sprit avsedd för tekniska och dylika ändamål.

Försäljningen av den beskattade sprit, som erfordras till tekniska och andra särskilda ändamål, regleras genom bestämmelserna i kungörelsen den 18 december 1918 (nr 987) angående försäljning av sprit och andra alkoholhaltiga varor för vissa särskilda ändamål.

Kontrollstyrelsen.

Uti sitt ovanberörda utlåtande anför nu kontrollstyrelsen, bland annat, följande:

»Från representanter för den tekniska industrien har för kontrollstyrelsen under den senast förflutna tiden vid upprepade tillfällen framställts klagomål ej mindre i fråga om det synnerligen höga pris, som måste erläggas vid inköp av sprit, än även beträffande den dåliga kvaliteten hos den av aktiebolaget Vin- & spritcentralen tillhandahållna spriten. Såväl det höga priset för som den dåliga beskaftenheten hos spriten beror på omständigheter, varöfver aktiebolaget Vin- & spritcentralen icke kan råda. Bekant torde vara, att priset å den vid jästfabrikerna framställda spriten — den enda, som tillföres aktiebolaget Vin- & spritcentralen — har bestämts av statsmyndigheter i avsikt att därigenom möjliggöra ett billigt pris å den för bakning av bröd erforderliga jästen. Ehuru kontrollstyrelsen vid förhandlingarna om bestämmandet av detta pris gjort gällande en annan mening och hävdad, att priset å jäst och sprit skulle bestämmas med hänsyn till dessa varors produktionskostnad, hava synpunkter av allmän natur föranlett, att de stegrade material- och produktionskostnaderna vid jästframställning nästan helt och hållet lagts på den i samband med jästframställningen framvunna spriten. Givetvis har härigenom en avsevärd kostnadsökning å jästspriten icke kunnat undvikas. Från medio av år 1917 till ingången av år 1919 har spritpriset sålunda successivt stigit från 33 öre för liter å 50 % vid + 15° C. till 2 kronor 18 öre för liter av samma styrka, allt exklusive skatt. Men det är icke nog med att grundpriset för råspriten sålunda ökats, utan på grund av industrikommissionens prissättning har jämväl priset å sprit för vissa ändamål satts betydligt högre än priset å sprit för andra ändamål, vilka ur allmänna synpunkter i första rummet synts böra gynnas, såsom sprit för kruttillverkning och för apoteksändamål.

En av anledningarna till att den nu tillgängliga spriten är av dålig beskaftenhet torde sammanhänga därmed, att den vid jästtillverkningen, i all synnerhet om därvid inblandats melass, utvunna spriten är av sekunda kvalitet och att denna sprits beskaftenhet även efter reningen icke blir så god som prima sprit, tillverkad av säd eller potatis.

Ovan framhållna omständigheter hava varit föremål för överläggning inom kontrollstyrelsen, som därvid funnit att särskilda åtgärder böra vidtagas för att bereda de institutioner och företag, som äro i behov av sprit för särskilda ändamål, tillgång till en såvitt möjligt billig sprit av god beskaftenhet.

Vid inköp av beskattad sprit hos aktiebolaget Vin- & spritcentralen betingar, i enlighet med industrikommissionens prisbestämning, sprit för apoteksändamål 3 kronor 80 öre för liter 50 %, sprit för attiktillverkning 3 kronor 50 öre för liter 50 % samt sprit för tekniska ändamål 5 kronor 31 öre för liter 50 %, allt inklusive skatt av 65 öre.

Då man ställer sig den uppgiften före att söka bereda industriella företag och andra förbrukare av sprit för tekniska ändamål tillgång till en billig beskattad sprit, synes det till en början ligga närmast till hands att verkställa en reglering av nu gällande spritpris. Vid ett närmare övervägande av hithörande omständigheter har emellertid kontrollstyrelsen funnit, att, även om nu gällande priser nedsattes, skulle denna nedsättning på grund av rådande förhållanden dock aldrig bliva tillräckligt stor. Däremot skulle en i förhållande till nuvarande priser

mycket billig sprit kunna erhållas, om det medgäves, att sprit, framställd ur avfallsut vid sulfittcellulosatillverkning, finge i beskattad form försälas för tekniska och därmed jämförliga ändamål.

Priset å sulfitsprit i större poster uppgår för närvarande till 1 krona 49 öre för liter 95 %, motsvarande ungefär 78 öre för liter 50 %. Enligt uppgifter, som lämnats kontrollstyrelsen, kan det emellertid väntas, att detta pris kommer att under den närmaste tiden ej obetydligt nedgå. Läggas till berörda pris den beräknade nettokostnaden för rening (12 öre) och tillverkningskatten, skulle renad sulfitsprit komma att betinga ett *nettopris* av 1 krona 55 öre, vartill komme pålägg för svinn samt försäljarens handelsvinst. Ifrågavarande spritpris komme väsentligt att skilja sig från nuvarande höga pris, särskilt å spriten för tekniska ändamål.

Det torde emellertid vara uppenbart, att saluhållandet av renad skattelagd sulfitsprit till ovan angivna låga pris nödvändiggör en reglering av samtliga övriga priser för beskattad sprit. Om nämligen de tekniska fabriker-na finge köpa sprit till pris, som blott så mycket överstige framställningskostnaderna, att skälig handelsvinst erhöles, skulle givetvis aktiebolaget Vin- & spritcentralen icke vara i stånd att sälja sprit till krutfabriker-na för samma pris som hittills. Alla hit-hörande pristörhållanden böra sålunda regleras i samband med beredandet av möjlighet att sälja beskattad sulfitsprit.

Vidkommande möjligheten att rena sulfitsprit, hava försök i stor skala utförts av aktiebolaget Skattefri sprit, och hava dessa försök lämnat det resultat, att rektificerad sulfitsprit i sin renaste fraktion är fullt jämförlig med fin potatis-sprit och överlägsen motsvarande fraktion, som erhålles vid destillering av jäst-råbrännvin. Vid hittills inom kontrollstyrelsen utförda prov har det visat sig, att den ifrågavarande renade sulfitspriten besitter en ur teknisk synpunkt hög reningsgrad. Vid försök, som utförts å kemisk-tekniska fabriker, har denna sprit visat sig synnerligen lämplig för teknisk användning, under det att den av jäst-råbrännvin renade spritens beskaffenhet föranlett upprepade klagomål från industri-idkarnas sida.

I skrivelse till kontrollstyrelsen den 4 mars 1919 har aktiebolaget Vin- & spritcentralen förklarat sig villig att i sin rörelse föra erforderlig myckenhet dylik sprit.

Enligt kontrollstyrelsens mening är därför frågan om sulfitspriten rening och användning i renad form för tekniska ändamål numera praktiskt löst. För att emellertid dylik renad sulfitsprit skall kunna tillhandahållas för sådana ändamål, vartill endast beskattad sprit får användas, måste en ändring av lagstiftningen i ämnet äga rum.

I detta avseende vill kontrollstyrelsen anföra följande.

Enligt brännvinstillverkningsförordningen (12 § 5 mom.) åtnjutes skattefrihet för brännvin, som tillverkas vid bränneri, där allt det tillverkade brännvinet försäljes till partihandlare med skattefri sprit, utföres ur riket eller användes i tillverkarens egen rörelse. Allt brännvin, som tillverkas vid sulfitspritfabriker-na, är skattefritt. Enligt 6 § av förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit (nr 508) må partihandlare med skattefri sprit, förutom till annan partihandlare eller till detaljhandlare, inom riket försälja dylik sprit allenast till avnämne, vilken av kontrollstyrelsen erhållit tillstånd att av partihandlare inköpa sådan sprit.

Då det gäller att möjliggöra, att sulfitsprit tillhandahålles i beskattad form, har man att välja mellan antingen att beskatta sulfitspriten redan vid sulfitbränneriet eller att uttaga skatten för sagda sprit, när spriten tillhandahålles av partihandlaren. Med hänsyn därtill att kontrollen vid sulfitbrännerierna betydligt skulle invecklas, om det vid dessa fabriker bredvid den skattefria spriten skulle finnas sprit, som påfördes skatt, har kontrollstyrelsen ansett det lämpligaste tillvägagångssättet vara, att sådan ändring vidtoges i förordningen angående handel med skattefri sprit, att partihandlare berättigades att försälja skattefri sprit till den, som till avsalu ägde bedriva rening av brännvin, i samband med vilken försäljning tillverknings-skatten uttoges. Det skulle därjämte stadgas, dels att Kungl. Maj:t ägde bestämma den myckenhet, som finge av partihandlaren försäljas, ävensom de villkor, under vilka försäljningen finge äga rum, dels att den i enlighet härmed försälda spriten skulle tillhandahållas för vetenskapliga, medicinska, farmaceutiska, tekniska, industriella eller likartade ändamål. Ifrågasvarande ständanden böra lämpligen införas såsom ett nytt andra moment till 6 § i förordningen angående handel med skattefri sprit. Detta tillägg påkallar några smärre ändringar i nyssnämnda § och 7 § 1 mom.»

Vidare åberopar kontrollstyrelsen ett vid yttrandet fogat, inom styrelsen upprättat förslag till de av styrelsen ifrågasatta ändringarna uti förordningen angående handel med skattefri sprit. I anslutning härtill anför styrelsen slutligen:

»Det inom kontrollstyrelsen utarbetade förslaget har underställts dels sakkunniga för handläggning av ärenden angående skattefri sprit, dels sakkunniga för handläggning av ärenden angående tilldelning av sprit för tekniska och andra särskilda ändamål, och hava dessa sakkunniga enhälligt tillstyrkt förslaget.

Då det enligt styrelsens mening är önskvärt att billig skattefri sprit av god beskaffenhet blir snarast möjligt tillgänglig för tekniska ändamål, får kontrollstyrelsen i underdånighet hemställa, att proposition i ämnet avlåtes till innevarande års riksdag.»

Kontrollstyrelsen har jämväl överlämnat aktiebolaget Vin- och spritcentralens ovan omförmälda skrivelse av den 4 mars 1919 ävensom yttranden från tre tekniska fabriker angående den renade sulfitsprits användbarhet.

Departementschefen

I likhet med kontrollstyrelsen anser även jag det önskvärt, att tillgång beredes till billig sprit av beskaffenhet att kunna användas för tekniska och därmed jämförliga ändamål. Ur sådan synpunkt har ju ock, på sätt i det föregående framhållits, lagts i kontrollstyrelsens hand att under vissa förutsättningar medgiva försäljning av skattefri sprit, som antingen icke alls eller ock ej på eljest föreskrivet sätt denaturerats. Emellertid vill jag icke motsätta mig, att möjlighet öppnas att även för fall, där antydde förutsättningar icke föreligga, tillgodose ifrågasvarande önskemål. Då det nu, enligt vad styrelsen upplyst och de

vid dess yttrande fogade handlingar bestyrka, låter sig göra att ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning framställa för angivna ändamål lämplig sprit, anser jag mig fördenskull böra tillstyrka sådan ändring i den på hithörande område gällande lagstiftningen, som möjliggör tillhandahållande av dylik sprit i beskattad form. Beträffande ordningen för sådan sprits beskattande ansluter jag mig till styrelsens härutinnan uttalade uppfattning. De i ämnet erforderliga bestämmelserna synas mig lämpligast böra meddelas i form av en särskild förordning, nära anslutande sig till förordningen angående handel med skattefri sprit, varjämte uti 12 § 5 mom. förordningen angående tillverkning av brännvin torde böra inryckas hänvisning till nämnda bestämmelser. De nya bestämmelserna synas kunna träda i kraft dagen efter deras publicerande i Svensk författningssamling.

Föredragande departementschefen uppläste härefter två i överensstämmelse med vad han sålunda anfört upprättade författningsförslag, nämligen dels förslag till *förordning angående försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitcellulosatillverkning*, dels ock förslag till *förordning om ändrad lydelse av 12 § förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin*; och hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga nämnda båda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.